

TÖRE

AYLIK FİKİR VE SANAT
DERGİSİ

Kurucuları :
Halide Nusret ZORLUTUNA
Emine İşmsu ÖKSÜZ

Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü :
YAŞAR EŞMEKAYA

Genel Yayın Müdürü :
AYNUR CAN

İdâri İşler Müdürü :
PEYÂMİ ÇELİKCAN

Töre, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'na
Tebliğler Dergisi'nin 8 Kasım 1976 tarih
ve 1986 numaralı sayısının 496. sayfasın-
da tavsiye edilmiştir.

Her türlü haberleşme adresi :
TÖRE DERGİSİ
P.K. 211, Kızılay - ANKARA

İDAREHÂNE :

Talatpaşa Bul. 148/15 Cebeci/ANKARA

ABONE ŞARTLARI :

Yurt içi altı aylık : 250 TL.
Yurt içi yıllık : 1000 TL.
Yurt dışı yıllık : 70 DM.
Ankara personeli, öğretmen
ve öğrencilere yıllık : 950 TL.
Taahhütlü yıllık : 1250 TL.

Yurt içi havâleler 71978 numaralı posta
çekine; yurt dışı havâleler Akbank,
Ankara Hasköy Şubesi 4421 numaralı
hesaba yapılmalıdır.

REKLÂM TARİFESİ :

Kapak Tam Sayfa Renkli : 60.000 TL.
Kapak içi, Tam. Sh. Renkli : 50.000 TL.
Kapak içi Tam Sh. Siy. Bey. : 40.000 TL.

FON MATBAASI : 11 26 95

KAPAK : MEHMET BAŞBUĞ

İÇİNDEKİLER

Aydın Yorumu	2
S. SOMUNCUOĞLU, Bedelin Hanesi	6
N. KÖSOĞLU, Sohbet	8
A. AKTAŞ, Yüreğin Yanında mı? (Şiir)	9
M. Y. ÖZCAN, Aydın Konusu Kültür Meselelerimiz	10
A. B. ERCİLASUN'la Mülakat	13
T. AKYOL'la Mülakat	16
İ. GEÇER, Sonbahara Mısralar (Şiir)	20
Dr. A. V. ECER, Türkler'in Eski Dini	33
B. KARAKOÇ, Sevda Desenli Bir Çini (Şiir)	34
EDEBİYATIMIZDA İŞINSU, Takdim	38
Dr. M. TEVFIKOĞLU, İşinsulara Açık Mektup	40
İ. ÖZKAN, E. İşinsu'nun Biyografisi	43
Y. TUNALI, E. İşinsu ile Mülakat ...	48
T. BUĞRA, İşinsu İçin	56
A.B. ERCİLASUN Türk Rom. ve İşinsu	58
S. K. TURAL, Bir Yürek Satıldı	61
Y. TUNALI, Sarı Bir Gül	64
H. N. ZORLUTUNA, Kızım İşinsu İçin (Şiir)	71
S. B. SARAÇ İşinsu'ya Dair	72
Dr. A. YALÇIN, Türk Edebiyatında Kadın Romancılar	74
Prof. Dr. G. AYTAÇ, Canbaz Üzerine Bir İnceleme	81
N. TÜRİNAY, Canbaz'da Şekil ve Zaman	90
T. DENİZ, Canbaz	98
T. BOZKURT, İlhan, Mehmet ve Ben	101
R. GÜREL, Azap Toprakları	105
M. K. ÖZGÜL, Sancı Üstüne Notlar ...	107
M. Ş. ÖNAL, Küçük Dünya	110
Y. AKENGİN, Bir Milyon İğne	113
D. CEBECİ, Çâh-ı Bâbil (Şiir)	114
N. DEMİRTEPE, Ne Demişlerdi?	115
Ne Dediler?	119
Y. EŞMEKAYA, Töre'den	120

SAYI : 139

YIL : 12

ARALIK 1982

EMINE İŞINSU'NUN BİYOGRAFİSİ

ISA ÖZKAN

Beşeriyeti ilgilendiren her türlü «oluş»u estetik ve terbiye açısından ele alan san'atçıyı, daha özel bir deyişle romancıyı târife nasıl yaklaşılabiriz? Biraz karmaşık olan bu konuda genellemelere gitmek mümkün olmamakla birlikte Romancı, durmadan ve duyan ve düşünen, işlediği konu, ortaya koyduğu vak'a. çizdiği karakter ve tipleri yaşamış veya yaşayan; teknik ve üslûptaki başarısıyla da okuyucuya yaşatan kimsedir. Zamân zamân beyaz bir hayâl ikliminde bazan da gerilimlerin girdabında, ona yön vermeye çalışan birisi. Kısaca, dertlerle, muhayyel zevklerle hemhâl.. Türkiye'de

bu ölçüyü tutturmuş romancının pek fazla olduğunu söyleyemeyiz. Hele, «millet için san'at» çilesine tâlip olan romancı bir elin parmakları sayısını geçmiyecek kadardır. İşte bunlardan birisi de Emine İşinsu (Öksüz).

17 Mayıs 1938'de Kars'da doğan Emine İşinsu, san'atçı bir âileden geliyor. Babası, Bulgaristan Türklerinden emekli Tümgeneral Aziz Vecihi Zorlutuna, annesi Erzurum'un tanınmış âilelerinden Zorluoğullarına mensup hürriyet mücâhidi Avnullâh Kâzımî Bey'in kızı tanınmış şâir ve yazarlarımızdan Hâlide Nusret Zorlutuna'dır.

Asker bir baba ve öğretmen bir annenin görevlerinin tabii icâbı olarak, Emine Işinsu, çocukluğunu çeşitli Anadolu şehirlerinde geçirmiştir. İlk öğrenimine Urfa'da başlamış, Sarıkamış'da devâm ettirmiş ve Ankara'da Alparslan İlkokulu'ndan mezun olmuştur. Daha sonra T.E.D. Ankara Kolejinin Lise kısmını 1956-1957 öğretim yılında bitirerek orta öğrenimini tamamlamıştır. Bu arada, orta öğrenimi sırasında «Eğitim Dergisi»nde çıkan «İnsanlar» adlı ilk şiiriyle edebiyat dünyamıza girmiştir. T.E.D. Ankara Koleji'nde «şâir» diye tanınan öğrenci Emine Işinsu 17 yaşında da «İki Nokta» adlı şiir kitabını yayınlamıştır. Bu kitapta yer alan şiirler, gençlik psikolojisi ve heyecânı içindeki kişinin bir anlık fantazi duyguları intibâını vermekte olup; tabiat, eşyâ ve insan münasebetlerindeki müphemiyet, mutlak bir otorite arayışını ifâde etmektedir.

Yüksek öğrenimine babasının te'siriyle ilk defa D.T.C.F.'nin İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde başlar. Bu arada bir «fullbright» bursu imtihanını kazanarak, sosyal müesseselerde çalışmak üzere Amerika'ya gider. Bu müesseselerde yirmişer günlük kurs görüp, altı ay kadar «Sosyal Akademi Uzmanı» (social worker) olarak çalışır. Daha sonra tekrar Türkiye'ye dönen E. Işinsu,

O.D.T.Ü.'nin İşletmecilik Bölümü'ne kayıt yaptırırsa da, bâzı sebeplerden dolayı buradan ayrılarak, 1959'da Hukuk Fakültesi'ne girer.

E. Işinsu, bu arada mimâr Erdoğan Okçu ile evlenir. DTCF.'nin Felsefe Bölümü'ne kaydını yaptırır. Bir taraftan felsefî ve psikolojik konularla ilgilenip, «psikolog» olmak arzusunu taşıırken, bir taraftan da aynı fakültenin Tiyatro kürsüsü derslerine devâm eder (1960). Âilesinden kaynaklanan bir takım meselelerden dolayı devâm etmekte olduğu «felsefe» öğrenimine de son vermek mecburiyetinde kalır.

Bu, çeşitli dallardaki kısa süreli yüksek tahsil hayatı, Emine Işinsu'nun çok yönlü san'atçı kişiliğinin oluşmasına te'sir eder. Öyle ki O, şiir, hikâye, roman, tiyatro, hattâ fıkra yazarlığı gibi hemen her türü dener. Fakat asıl başarısını romanda gösterir.

1961-1963 yılları arasında kaleme aldığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın roman mükâfatını kazanan «Küçük Dünya» ilk romanıdır. Daha sonraki yıllarda yazdığı tezli romanlarına nazaran bu eserinde, âile saadeti, eğitim bozuklukları gibi beşerî konuları, yaşanmış hissinin veren vak'alarla süsler. Şahıs kadrosunda kontrastlarla muvâzene sağlanmış, derin psikolojik tahlilleri verilen karakterler, belirli aksiyonla takdim edilmişlerdir. Eserin bütünü, bildik ideolojik kalıplardan âzâde, san'at endîşesi ağır basan mesajları taşımaktadır.

«Kadın», «Hisar» gibi dergilerde yayınlanan fıkra ve hikâyeleriyle sağ-

E. İşinsu, hemhudut olduğumuz komşu devletlerde yaşayan Türk varlığının yakın geçmişteki durumunu konu aldığı romanlarından ilki «**Azap Toprakları**»nda (1969) Batı Trakya Türklüğü'nün acı ve ızdıraplarını, gerçekçi bir gözlemle işlemiştir. Yazar, bu eserinde, romanımızda sunî köycülük akımının yaygınlaştığı ve fabrika işçiliği, gecekondu gibi sanayi toplumuna âit gerçeklerin marksist diyalektige uygun olarak istismar edilmeye başlandığı sırada, millî ihmâllerimizden birisi olan Dış Türklerin esâreti meselesine yönelmiştir.

Emine İşinsu, Türk târihine karşı olan muhabbeti ve târih zâviyesinden meselelere yaklaşan bir romancı olması dolayısıyla, karşımıza değişik bir konuda, Anadolu'nun Türkleştirilmesi-İslâmlaştırılmasını esas alan «**Ak Topraklar**» ile çıkar. Bilhasâ bu romanın dikkati çeken yanı, romancının, Dede Korkut diliyle bugünkü Türkçemizi tam bir uyum içerisinde sokarak târihi vak'aları destanlaştırmaya, târih ile edebiyatı kaynaştırmaya çalışmasıdır.

Ellibeş yıl yayın hayatını sürdüren ve Türk Milliyetçiliği fikir ve kültür hayatında önemli bir yeri olan Türk Yurdu dergisinin yayınına son verilmesi üzerine, E. İşinsu 1969'da «**Ayşe**» adıyla çıkardığı kadın dergisini «**Töre**»ye çevirir. Önce İstanbul'da yayınlanan bu dergi daha sonra Ankara'ya taşınır. 1981 yılına kadar İşinsu'nun yönetiminde neşredilen bu dergi «**Milli ve Milliyetçi Fikir ve San'at** alanında önemli bir boşluğu doldurur. **Töre** dışında İşinsu, **Devlet, Hisar, Yeni Divân, Türk Edebiyatı**

gibi bugün birçoğu kapanan dergilerde deneme, röportaj, tenkit, makale ve hikâyelerinin çıktığını görüyoruz.

Âilevi sebeplerden dolayı ilk eşinden ayrılan E. İşinsu, 1972'de Prof. Dr. İskender Öksüz ile evlenmiştir.

Sancı (1975), Hâlîde Edip'in **Yeni Turan** adlı eserinden yapı ve muhteva bakımından farklı olmakla birlikte; fonksiyonları bakımından bir ortaklık göze çarpıyor. Milliyetçi bir taban oluşmasında müsbet tesirleri olan eser, beş yıl içinde 10. baskıya ulaşarak en fazla satan kitaplar arasına girmiştir. 1970-1971 yılları arasındaki gençlik mücâdeleleri, kendi toplumuna yabancılaşmış ve komünistlerin hâmisi aydınlar ve anarşistler tarafından bir milliyetçinin şehâdeti gibi konuları muhtevî olan bu romanda vak'aların bir kısmı ve şahıs kadrosu gerçek hayattan alınmıştır.

1975 yılında yayınlanan «**Tutsak**», fert planından, millet planına tutsaklığın romanıdır. Binbir türlü çaresizlikler, huzursuzluklar sebebiyle

İşinsu, Şehit Dursun Önkuzu'nun babasıyla.

ladığı kalem tecrübesi ve şöhret, **Yeni İstanbul** gazetesinde 1962-1963 yılları arasında müstakil köşe yazarlığını getirir. Siyâsî konularla ilgili «Dedikodu» başlıklı sütunda, Mehlika müsteâriyla günlük fıkralar yazar.

1963-1965 târihinde E. Işınsoy'un yazarlık hayâtında profesyonel gazeteciliğe doğru bir hamle göze çarpar. İrfan Atagün, Ömer Öztürkmen, Ergun Göze ile birlikte **Sabah** gazetesini neşrederler. Bu gazetede 1,5-2 yıl süren fıkra yazarlığı, gazetenin el değiştirmesi ve siyâsî sebeplerle sona erer. Devamlı, entellektüel bir çevre içerisinde bulunan E. Işınsoy, 1965'den sonra değişen Türkiye şartlarında, içtimaî, siyâsî, târihi her türlü meseleyle ilgilenmiş, edebî geleneği bozan, bölücü ve yıkıcı fikirlerle komünist düzen kopyacılığının telkinine kalkışan sözde yazarlara karşı, Türk Milliyetçiliği ülküsünü san'atıyla mecz edip, eserler vermiştir.

1966 yılında T.R.T. tarafından açılan Radyofonik piyes müsabakasını birincilikle kazanan «Bir Yürek Satıldı» adlı eseriyle tiyatro alanında da adını duyurur. Ruhî tahlillere dayanan; madde-ruh dengesini kuramayan cemiyetlerin bunalımlarının temel fikir olarak verildiği bu kitapta; yozlaşmış değer hükümlerini temsil eden balıkçılar, bencilliğe mahkûm genç adam, kadınların zayıf yaratılıştaki birer varlık olduklarını tescil eden genç kadın, mücerret şahıs kadrosunu oluşturuyorlar. Bu eserin ardından «Bir Milyon İğne» adlı piyesini neşreder. Hareketin az olduğu oyunda insanların, yabancı ideolojilerin tuzaklarına hangi sebeplerle ve nasıl

düşükleri, ruhî çıkmazları başarıyla veriliyor. Tasvirlerdeki ifade kudreti ve yazarın san'at gücünün yoğunlaştığı eserlerdeki hâdiseler gerçek hayatdan alınmış intibâhı taşımaktadır. «Ne Mutlu Türk'üm Diyene» adlı ilk ve ortaokul çocukları için yazdığı üç perdelik piyeste ise; Türk doğmanın, Türk olmanın çileyle kazanılan mefahiriyeti bir masal havası içinde onaltı Türk Devletiyle ve Mete, Atilla Bilge Kağan, Dede Korkut, Romones Diogenes gibi târihi şahsiyetlerin karakterize edilmesiyle anlatılıyor. «Adsız Kahramanlar» adlı radyofonik skeçlerinde de, târihimizin tozlu sahifelerinde kalmaktan kurtarılarak, çocuklarda, gençlerde, topyekûn milletimizde millî şuûr uyandırmaya vesile olacak; adsız, sansız bir avuç kahramanın gerçek hayât mâcerâlarının bizzat yazar tarafından derlenip oyun hâline getirildiğini görüyoruz.

AZİZ VECİHİ ZORLUTUNA

insanların kendi içinde geçirdiği rûh erozyonuyla gâye olmaktan çıkıp, nefsanî duygulara tutsak olması; millî değerlerin yozlaşmasının âile yapısına tesirleri ve bu arada 1955-1960'lı yıllarda günûbirlik hesaplar içinde olan siyâsî iktidarların Kerkük Türklerinin katliamına karşı ilgisiz ve kayıtsız kalması gibi iki üç konuyu ihtivâ eden bir roman.

Emine Işınsu'nun tezli romanlarından olan «Çiçekler Büyür» ve «Canbaz» son eserleri. Canbaz'da (1982) sosyal ve ekonomik değişmeye uğrayan Türkiye'deki sendikal hayatın, işçi meselelerinin iç yüzü anlatılıyor. Çiçekler Büyür ise, Deliorman-Rodop Türklüğünün hürriyet mücâdelesini şiir diline yakın romanesk bir üslûpla, bâzan realize bâzan da idealize edilmiş karakter ve tiplerin şahsını konu alan, dramatik bir eser. Araştırmaya dayanan ciddi bir gözlem ve mantikî olarak tanzim edilmiş olaylar şahıs kadrosuyla ahenkle bütünleşmiş, vak'aların ve şahısların tasvirleriyle sağlanan tezat gerilimi artırmıştır. Bu eser de diğer tezli romanlarında olduğu gibi, kapalı eser hüviyetini taşıyor. Romanın sonundaki kahramanın kayboluşu aksiyonu yok etmeyen, ekuyucuyu vicdanen müsterih hâle getiren yüce ülküler uğruna kutsî bir kayboluştur. Böylesine bir ölüm, hem geride kalanlar, hem de göçenler için yeni bir filizlenme, yeni bir hayatın başlangıcıdır.

Emine Işınsu, Tutsak, Azap Toprakları, Çiçekler Büyür, romanlarında tutsaklık ve hürriyet kontrastlarını olayların akışı içinde kişilerin fonk-

siyonlarına yükleyerek vermiştir. Bir kadın romancı olarak, kadınların cemiyet içindeki an'ane kültür ve inancın şekillendirdiği yaşayışlarını, ruhi hâllerini gâyet yakından tanıdığından kadın kişileri, evrensel boyutlarda yakalayarak ezilen ve ezilmeye karşı sonunda başkaldıran mazlumlar olarak vasıflandırır. Bu kabûl ve yorumun. Bir Yürek Satıldı, Tutsak ve Çiçekler Büyür adlı eserlerine yansıdığını da görüyoruz. Emine Işınsu, Türkçenin tabii mecraasına da gelişmesinin tezâhürü olan bugünkü Yaşayan Türkçeyle, eserlerinde millî ve içtimâî meselelere temâs etmiş, realist bir bakış açısı ve gözlemle sanatını ifâde etmiştir.

Eserlerinin birçoğu 5. ve 6. baskıya ulaşan Emine Işınsu, birisi kız (Elif), ikisi erkek (Yağmur ve Murathan) olmak üzere üç çocuk annesidir.

İlk yayın târihlerini gözönüne alarak eserlerini şöyle sıralayabiliriz.

a) Şiirleri :

1. İki Nokta (1956).

b) Tiyatroları :

1. Bir Yürek Satıldı (1966).

2. Bir Milyon İğne (1967).

3. Ne Mutlu Türk'üm Diyene (1969).

4. Adsız Kahramanlar (1975).

c) Romanları :

1. Küçük Dünya (1966).

2. Azap Toprakları (1969).

3. Ak Topraklar (1971).

4. Tutsak (1975).

5. Sancı (1975).

6. Çiçekler Büyür (1979).

7. Canbaz (1982).